

Liedon kirkon uusi aika

- kokemuksia ja
ajatuksia
kirkkotilan
muuttamisesta
monikäyttöiseksi

Risto Leppänen
Rovaniemi 25.1.2023

1. Haaveilua
[Liedon kirkko -
tulevaisuuden pyhä tila -
YouTube](#)

2. Case Liedon kirkko
- pitkä tie

3. Ajatuksia ja kokemuksia
seitsemän vuoden matkalta

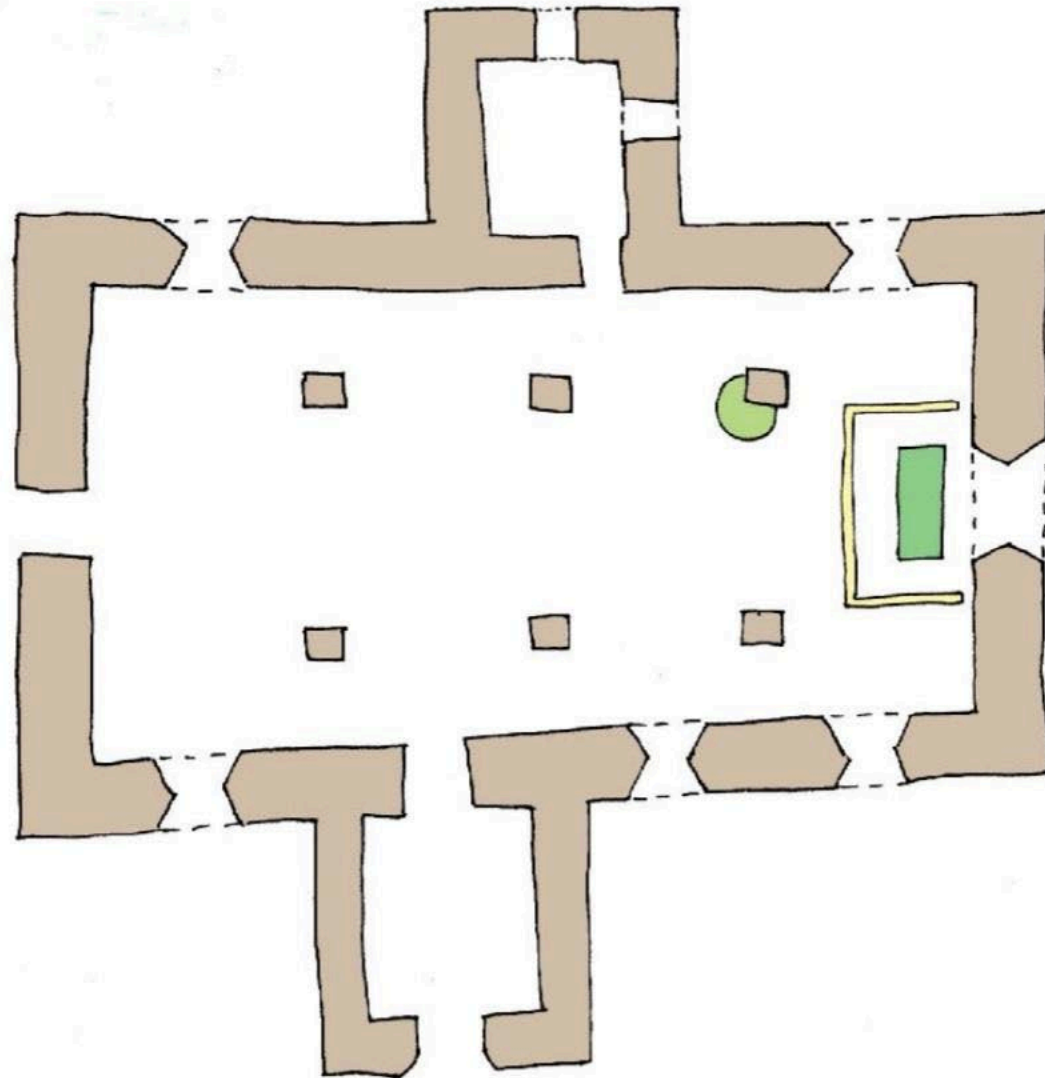
4. Case Auran kirkko - voi
sen tehdä pienemminkin

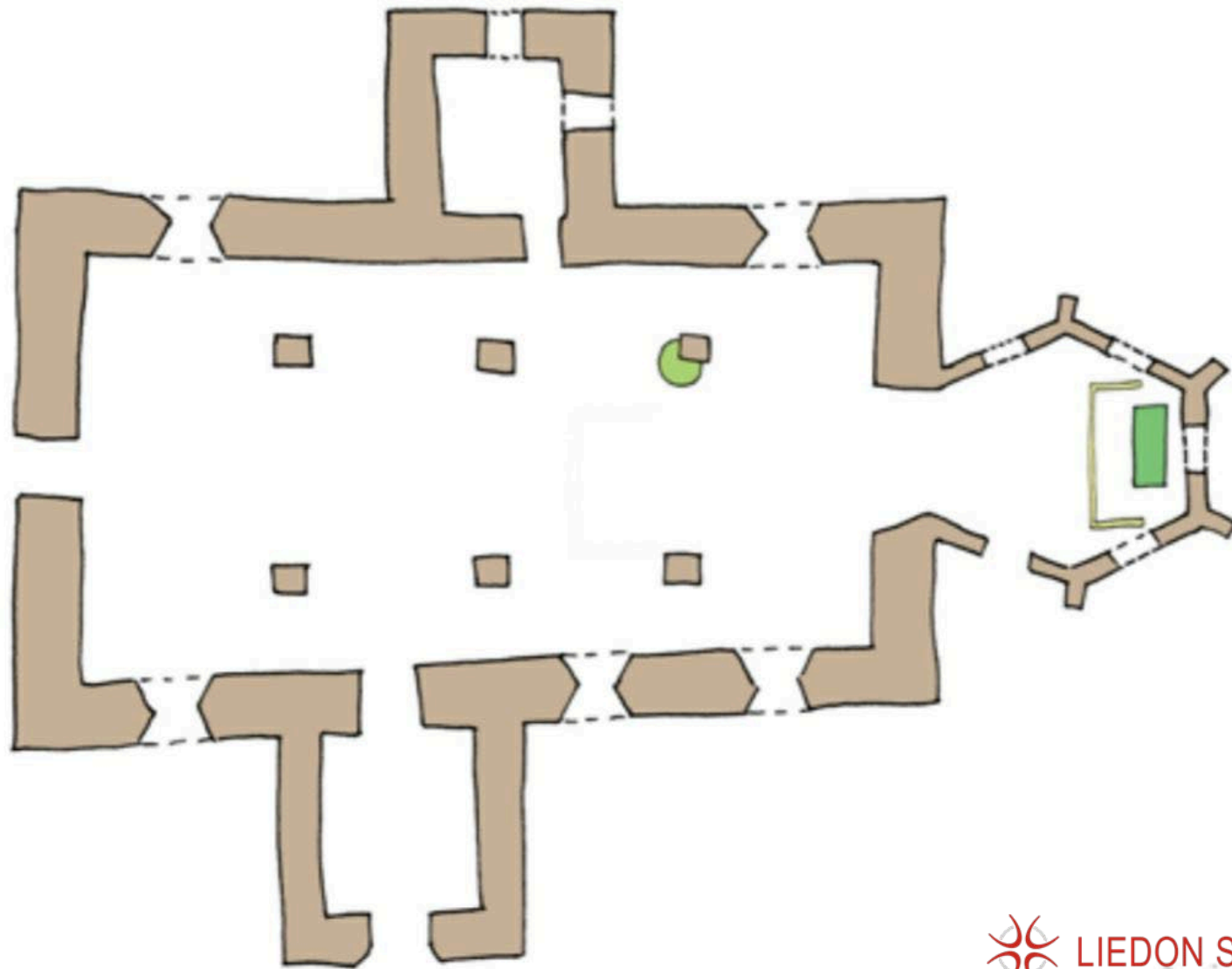
Case Lieto

Liedon Pyhän Pietarin kirkon muutostyöt

Liedon kirkko reformaatioissa

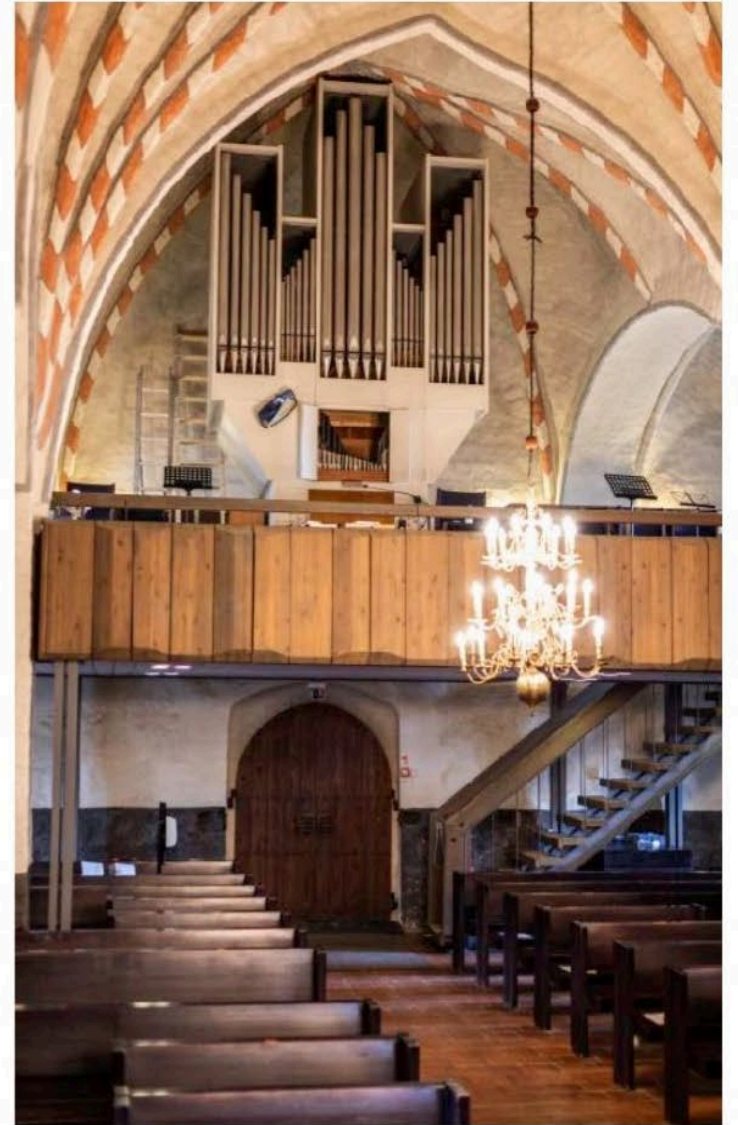
Liedon kirkko laajenee

Laajennus kirkon itäpäätyyn 1900-luvulla

- Itäpäätyä laajennettiin 1900-luvun alussa punatiillisellä ”pikkukirkolla” ja keskiaikaisesta kirkosta poikkeavalla muotokielellä (uusgotiikka).
- Pikkukirkko sisältää jo nyt kulkureitin kirkkoon (kuvassa).

Pitkä matka

- 2000-luvun kestänyt taloudellinen varautuminen, keskustelu-, suunnittelu- ja osallistamisprosessi alkanut 2015.
- Suunnittelua tehty paikallisten ihmisten, työntekijöiden, seurakuntapäätäjien, tutkijoiden, tuomiokapitulin ja Kirkkohallituksen asiantuntijoiden kanssa.
- Museoviraston kanssa ensitapaaminen 2017.
- Seurakunta luopuu vähällä käytöllä olevista kiinteistöistään ja peruskorjaa rakennuksia, jotka ovat välttämättömiä (neljä kirkkoa, kaikissa vireillä korjaustarpeita).
- Pää tavoitteet: kirkosta halutaan esteetön, monikäyttöinen ja pyhä tila.

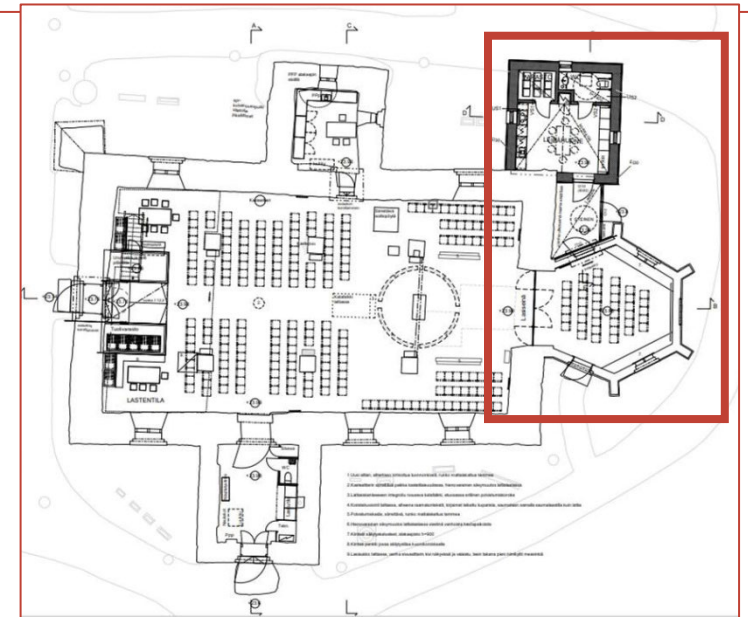
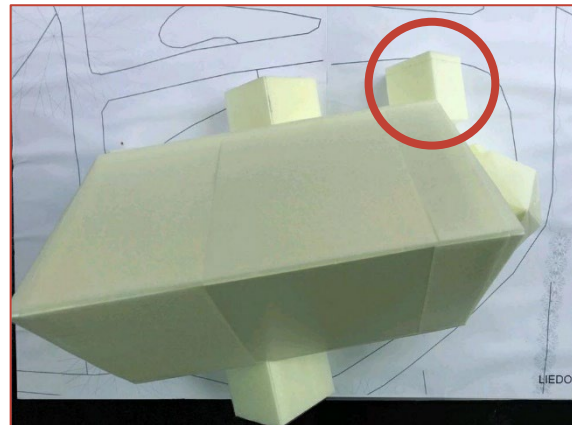
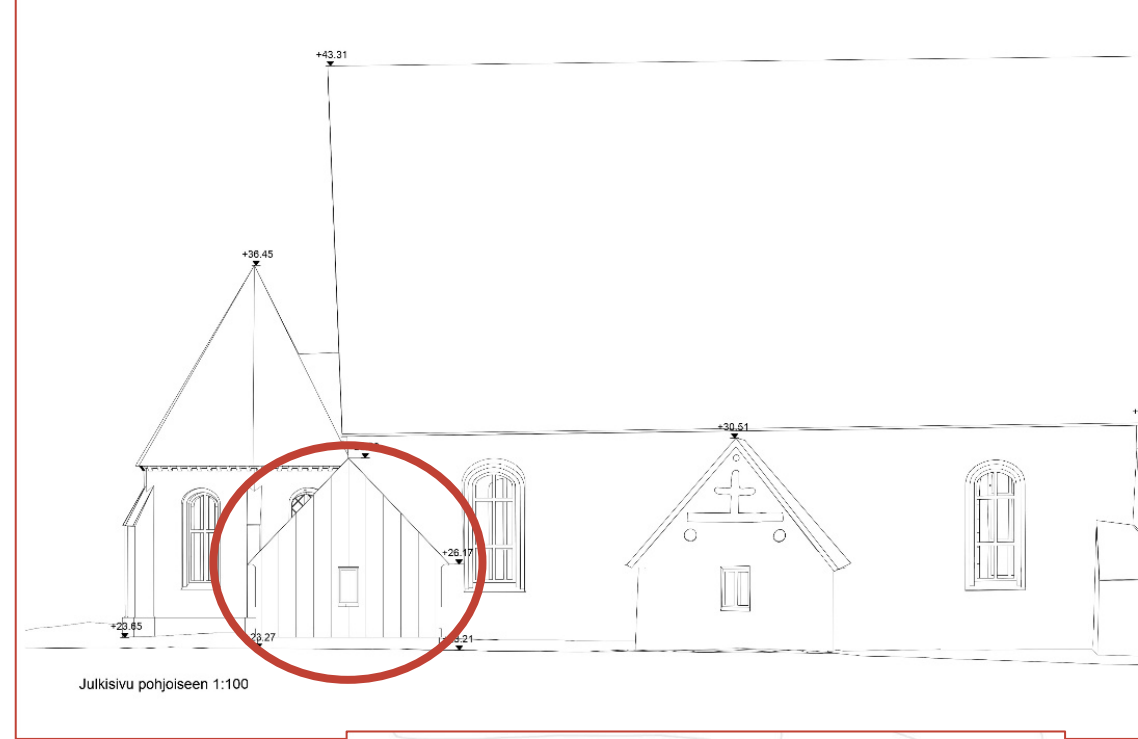
Pitkä matka

- "Kirkkotilan kehittäminen ja käyttö on sen parasta suojelua", "jokainen kirkkotila on yksilöllinen", "keskiaikaisiin rakenteisiin ei kajota", "ajan kerroksellisuus on säilytettävä", "mitään peruuttamatonta ei haluta tehdä", "ratkaisut arkkitehtonisesti ja materiaaliratkaisuiltaan korkeatasoisia", "Leipähuone on vaurioitta purettavissa".
- Suurimmat muutokset: 1970-luvun kalusteiden ja kirkkosalin tasoerojen poistaminen.
- Päätökset tehtiin kirkkolain mukaisesti (Museovirasto, kirkkovaltuusto, tuomiokapituli, Kirkkohallitus).
- Pitkittynyt suunnitteluprosessi oli kallis ja kohtuuttomasti resursseja vienyt: pulmana Leipähuone.

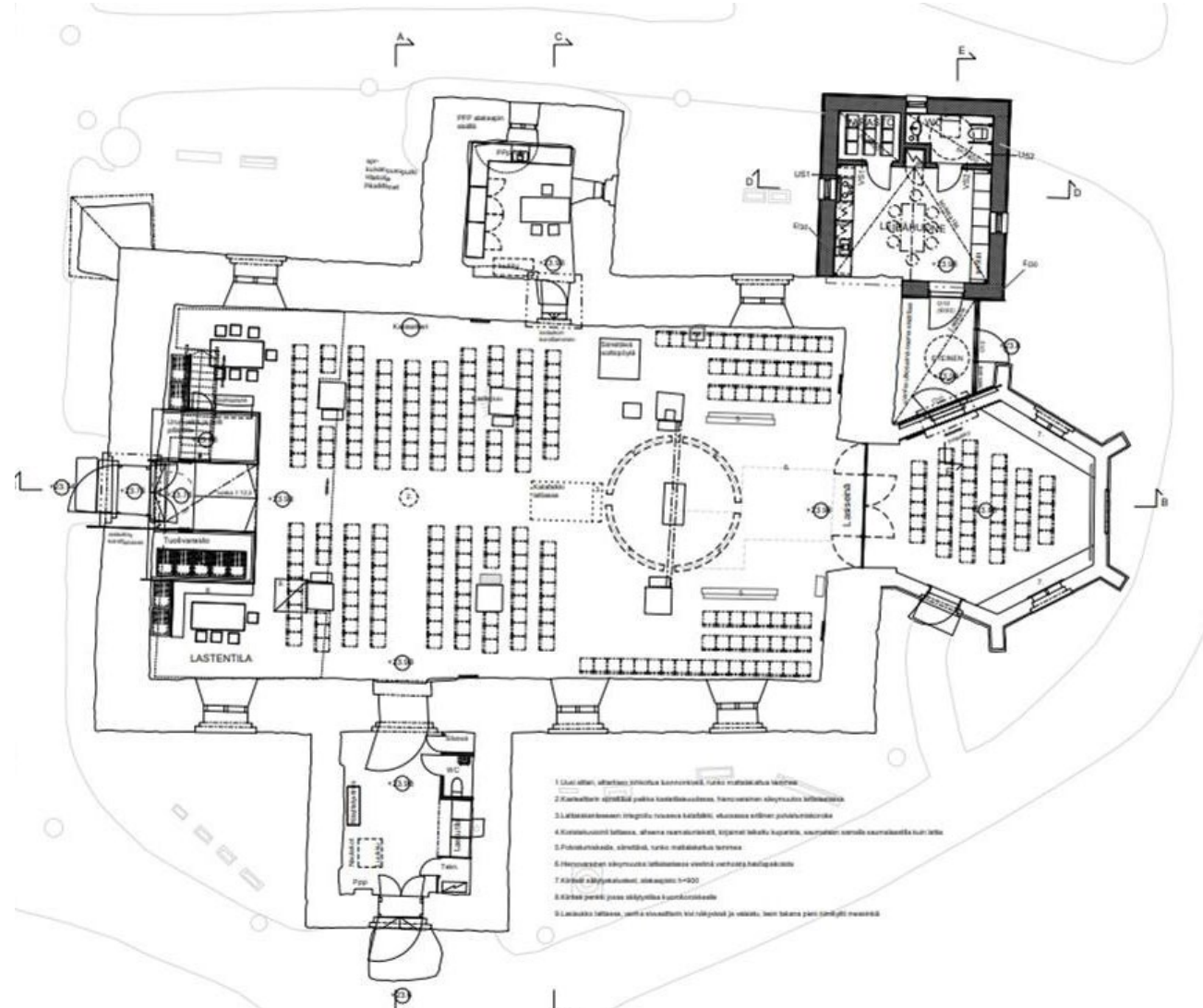
Leipähuone

- Jumalanpalveluselämä, seurakuntaelämä ja esteetön käyttö edellyttävät Leipähuonetta: monimuotoinen ja rinnakkainen kirkon käyttö, esteetön wc, keittiötila.
- "Leipähuone kirkkosalissa"? Ongelmia: keskiaikaisen kirkkosalin pieni koko, talotekniikka riski keskiaikaisille rakenteille, monimuotoinen ja rinnakkainen kirkon käyttö ei toteudu. Tutkittu viisi erilaista luonnosta kirkkosalin järjestyksestä. Leipähuoneesta yli kymmenen versiota.
- Leipähuone ja pikkukirkko muodostavat myös oman erillisen kokonaisuutensa, joka palvelee seurakunnan elämää.

Mitä tavoiteltiin ja mikä muuttui?

- Tavoitteet:
 - esteettömyys,
 - monikäyttöisyys
 - pyhyys
- Keskeisiä muutoksia:
 - kirkko kauttaaltaan yhdessä tasossa
 - kalusteet uusiksi: alttari keskelle, siirtyvät irtotuolit, kastemalja ja saarnatuoli
 - urkuparvi poistettiin, uudet urut
 - wc asehuoneeseen
 - Leipähuone: keittiö ja LE-wc
 - lämmitysjärjestelmä, jne.

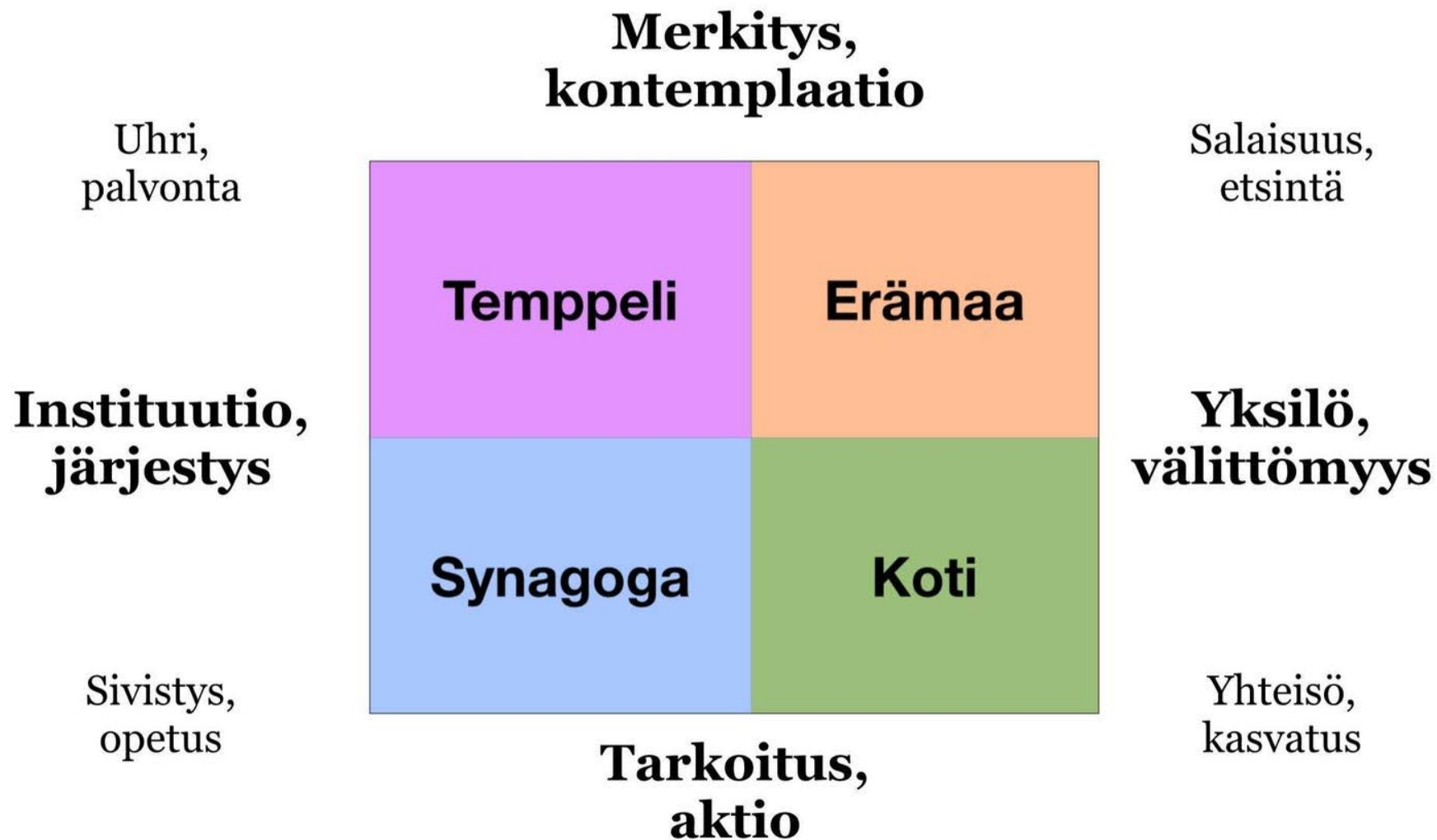
Prosessin keskeiset oivallukset?

1. Maisemilla
ja paikoilla
on
merkitystä.

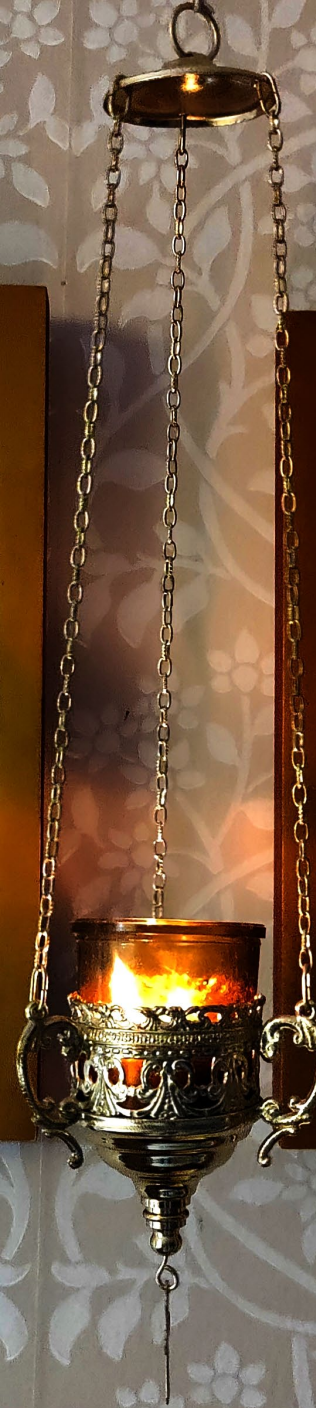

2. Kirkko on erityinen tila.

Jumalanpalveluksen matriisi

3. Voiko rajallinen kantaa rajatonta?

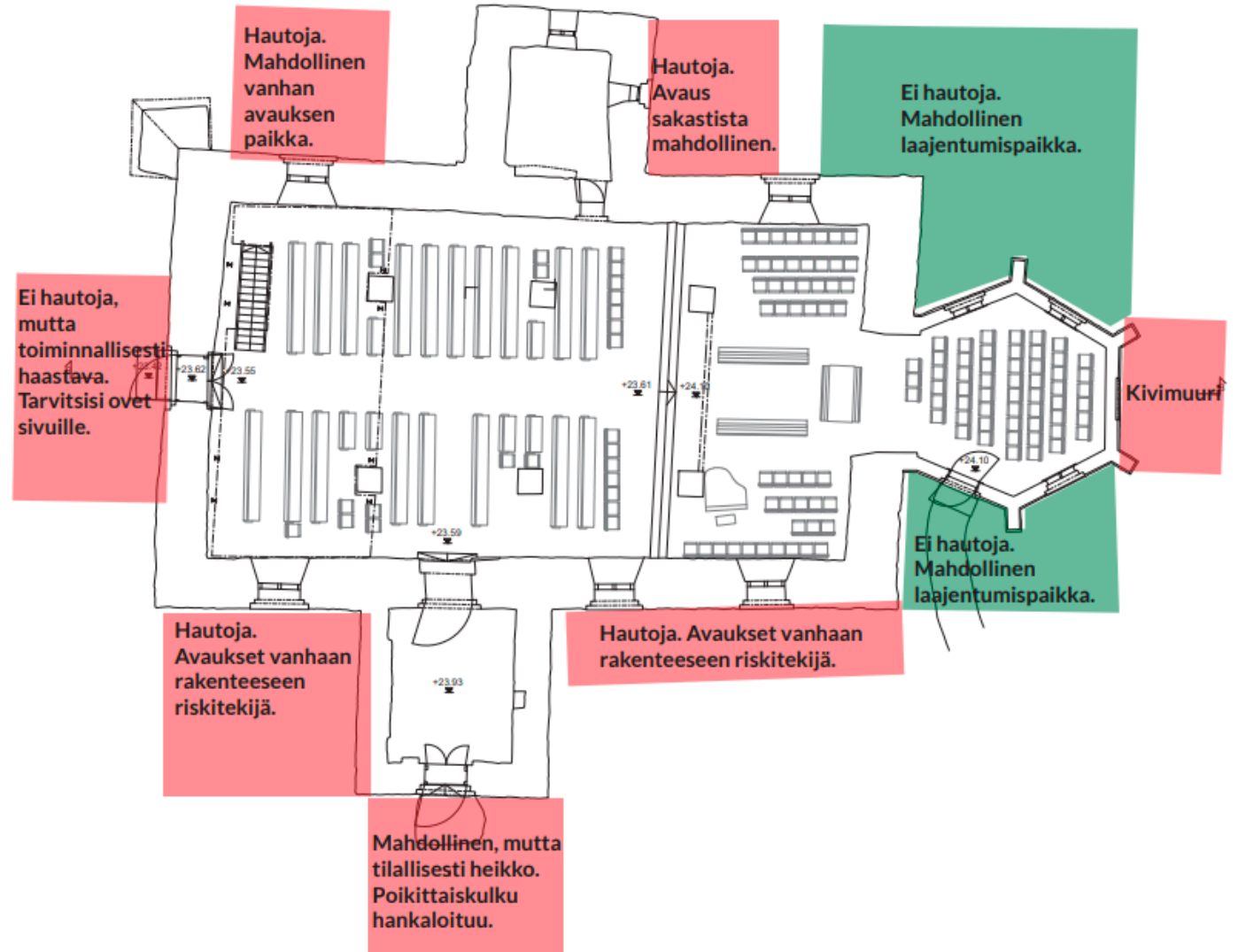

4. Viranomaisten vaakakupissa

Tutkittuja vaihtoehtoja

- Laajennus kirkon ympärillä? Ongelmana haudat, kulkureitit, keskiaikaiset rakenteet, laajennuksen suhde käyttöön.
- Pikkukirkon säteittäinen tai osittain laajennus? Geometrisesti vaikea, tukkii kulkureitin, kirkon kiviaita esteenä.
- Leipähuone asehuoneen yhteyteen? Sankarihaudat, kulku.
- Leipähuone kellotapuliin tai huoltorakennukseen? Käytöstä kokemus. Wc ja keittiö kivenheiton päässä ei palvele toimintaa ympäri vuoden.
- Leipähuone maan alle, pyörien päällä liikkuva "Leipäauto"? Esteettömyys, kustannukset?

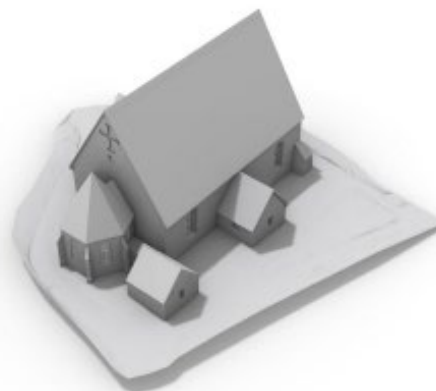

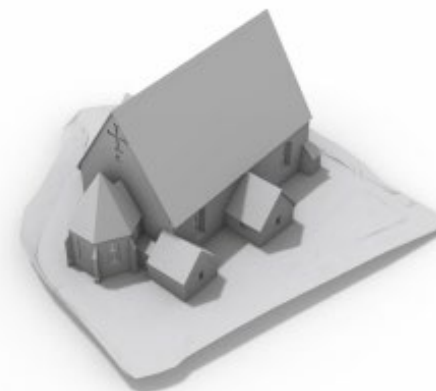
Pääsisäänkäynnin lisäosa
-> haastava toiminnallisesti

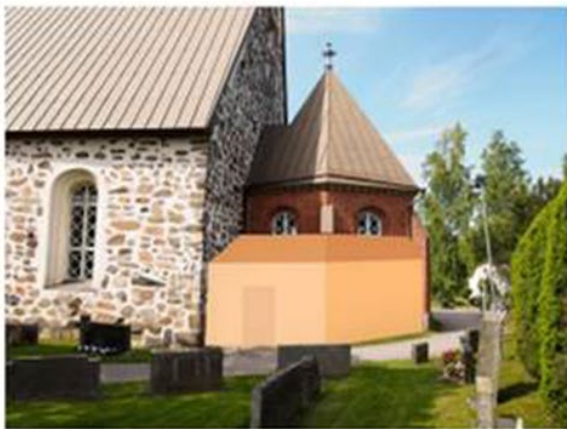
Lisäosa kirkon koillisnurkkaan
-> täydentää kirkkoa toiminnallisesti

Liittyminen kirkkoon vain lasiosalla
-> mahdollinen toteutusmalli

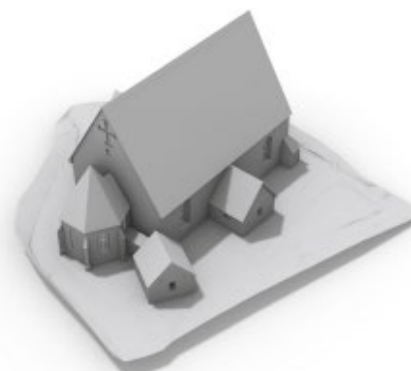
Liittyminen kirkon koillisnurkkaan
-> mahdollinen toteutusmalli

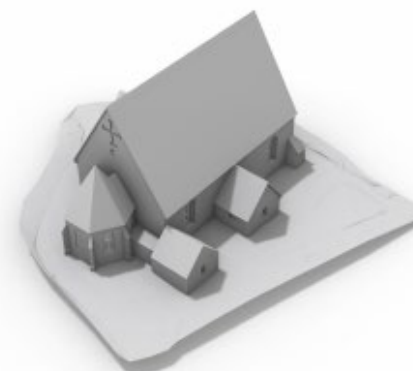
Säteittäinen laajentaminen
-> haastava geometria

Laajennusosa "pikkukirkon kainaloon"
-> haastava geometria

Vinottainen lisäosa
-> ei perusteltu

Liittyminen kirkkoon vain lasiosalla
-> mahdollinen toteutusmalli

Sanoilla kisailu:

koppi

paise

tötterö

syylä

käymälä

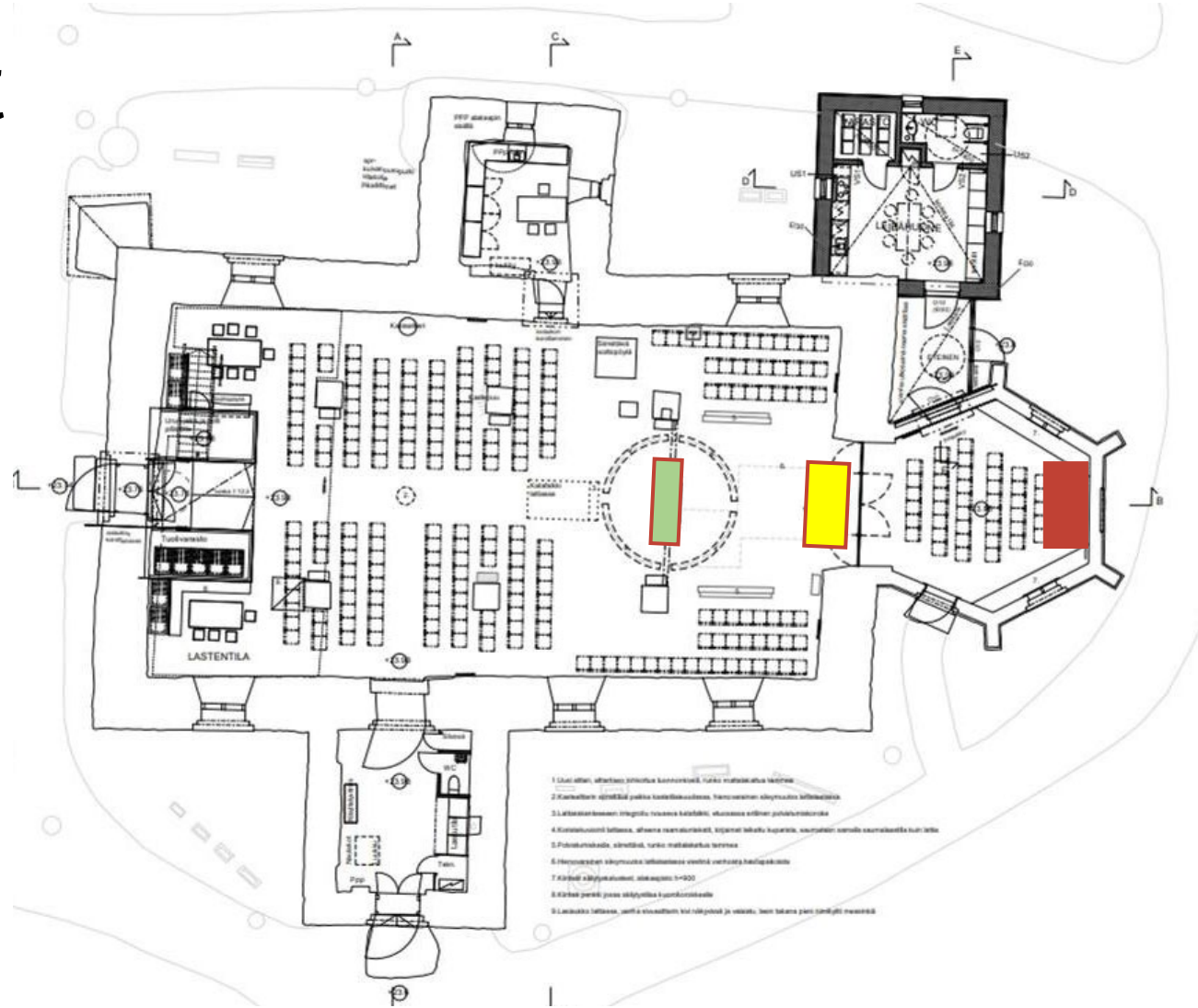
häkkyrä...

Ratkaiseva argumentti: Altтарin vaihtuneet paikat

- 1900-luvulla alttari sijoitettiin pikkukirkkoon.
- 1970-luvulla alttari irrotettiin itäpäädyistä ja se siirrettiin keskiaikaiselle kuorialueella. Pikkukirkkosta tuli kirkkosalin lisätila.
- 2020-luvulla alttari siirtyy kirkkosalin keskelle, keskiaikaisen kuoriaidan kohdalle ja calvario-ryhmän alle.

→ Kirkkotilan hierarkia muutoksessa:
Kaikkien pyhin (vrt. itäpääty) on paikkana siirtynyt.

5. Kuskin
paikalle on
ruuhkaa.

A photograph of a church service. In the foreground, a group of young children are standing, many holding green palm fronds. Behind them, adults, including a priest in black vestments, are also holding palm fronds. The church has high ceilings, arched windows, and stone pillars. A green walker is visible in the lower right corner.

6. Esteettömyys
vaatii
vaivannäköä.

7. Yksityiskohdat
ovat tärkeitä.

8. Kirkon toimintakulttuuri
muuttuu.

9. Kirkon ovi
on raskasta
pitää auki.

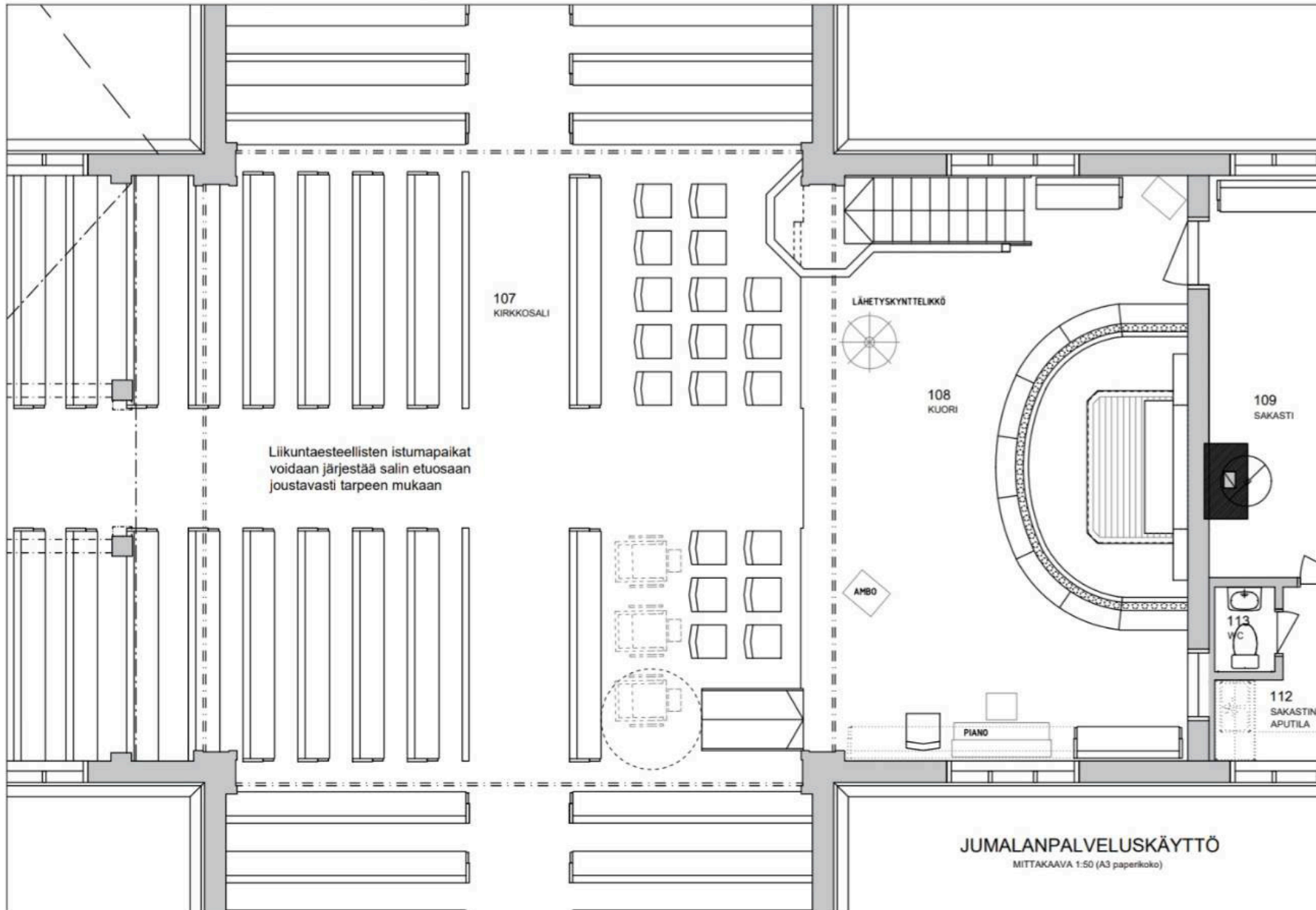
10. Parasta on uskon juhlapidot

– tavallisen ja taivaallisen
leivän yhteys on
erottamaton.

LIEDON SEURAKUNTA

Case Auran kirkko:

esteettömyys
ja monikäyttöisyys